

dr Przemysław Polak

Katedra Informatyki Gospodarczej, Kolegium Analiz Ekonomicznych
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Wykorzystanie mediów informacyjnych przez studentów w wybranych krajach należących i kandydujących do Unii Europejskiej

WPROWADZENIE

Jednym z celów Unii Europejskiej (UE) jest likwidacja różnic gospodarczych między jej regionami. Temu celowi służą między innymi fundusze strukturalne. Znaczącą część projektów realizowanych w ramach programów unijnych jest przeznaczona na rozwój struktury teleinformatycznej i usług dla potrzeb rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Jednak, pomimo tych wysiłków, badania statystyczne pokazują bardzo zróżnicowany poziom dostępności i wykorzystania technik informacyjnych i komunikacyjnych w poszczególnych krajach należących do Unii¹. Na przykład w Holandii w 2009 roku w 90,8% gospodarstw domowych posiadano komputer, a w Grecji jedynie w 47,3% gospodarstw. Jeszcze większe rozbieżności pod tym względem występują wśród krajów kandydujących do UE: od 92,5% gospodarstw posiadających komputer w Islandii do 12,2%² w Turcji. Podobne różnice dotyczą poziomu dostępności gospodarstw domowych do Internetu – w Holandii wynosi on 89,7%, w Grecji 38,1%, a w Turcji 7,7%³.

Powszechnie stosowane mierniki opisujące poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego, prezentują go zwykle dla całej populacji, a także dla regionów, grup wiekowych i społecznych⁴. W poszczególnych grupach społecznych i wiekowych sytuacja może odbiegać znacząco od ogólnych charakterystyk⁵. Taką

¹ M. Sarama, *Rozwój społeczeństwa informacyjnego i zróżnicowanie jego poziomu w krajach Unii Europejskiej* [w:] *Spółeczeństwo informacyjne. Gospodarka, technologie, procesy*, red. C. Hales, B. Mikuła, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2011, s. 38–51.

² Dane dla Turcji z roku 2005.

³ OECD, *Computer, internet and telecommunication* [w:] *OECD Factbook 2011–2012: Economic, Environmental and Social Statistics*, OECD Publishing 2011.

⁴ M. Stec, *Znaczenie analiz statystycznych w społeczeństwie informacyjnym* [w:] *Spółeczeństwo informacyjne. Wybrane zagadnienia*, red. C.F. Hales, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2010, s. 129–137.

⁵ Zob. np. A. Tarnowska, *Spółeczeństwo informacyjne na wsi* [w:] *Spółeczeństwo informacyjne. Gospodarka...*, s. 98–108.

specyficzną grupą są studenci. Są to w zdecydowanej większości osoby młode, zwykle dobrze obeznane z technologią informacyjną, chętnie korzystające z Internetu, aspirujące do roli przyszłych liderów swoich społeczności. Charakteryzują się też dużą mobilnością, często wyjeżdżają do innych krajów członkowskich UE w celu odbycia całych studiów lub tymczasowo w ramach programów wymiany studentów.

Zakres i sposób wykorzystania technologii telekomunikacyjnych i informacyjnych przez nich może więc znacząco odbiegać od pozostałej części społeczeństwa, a zróżnicowanie pomiędzy studentami w poszczególnych krajach może być mniejsze. Dlatego też celem przeprowadzonego badania było sprawdzenie, jakie różnice w wykorzystaniu mediów informacyjnych występują między studentami z krajów o różnym poziomie rozwoju gospodarczego i zakresie integracji z Unią Europejską.

CHARAKTERYSTYKA BADANIA

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na studentach trzech uczelni wyższych znajdujących się w największych aglomeracjach różnych krajów:

- Erasmus University Rotterdam,
- Szkoły Głównej Handlowej (SGH) w Warszawie,
- Sabanci University w Stambule.

Uczelnie te znajdują się w krajach reprezentujących różny poziom integracji z Unią Europejską. Holandia jest krajem tzw. starej Unii, należy do założycieli tej organizacji i jest członkiem unii monetarnej. Polska reprezentuje kraje „nowej Unii”, członków dawnego bloku wschodniego. Została członkiem UE w roku 2004, ale nie należy do strefy euro. Natomiast Turcja ubiega się dopiero o członkostwo w Unii, posiada status kandydata, a od 2005 roku prowadzi oficjalne negocjacje w sprawie przystąpienia. Jednak związki Turcji z UE są bardzo długie, bo już w 1963 roku Turcja była członkiem stowarzyszonym Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej.

Wymienione kraje różnią się także poziomem bogactwa i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Holandia należy do krajów o najwyższym poziomie dochodu krajowego brutto na jednego mieszkańca; w roku 2009 wyniósł on 40 804 dolarów amerykańskich. Podczas gdy w Polsce w tym samym roku wyniósł on 18 925 dolarów, a w Turcji tylko 14 218 dolarów⁶.

Podobne różnice zachodzą między tymi krajami w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego i zastosowań informatyki. W tabeli 1 zostały zestawione przykładowe dane dotyczące wykorzystania technologii informacyjnych w Holandii, Polsce i Turcji.

⁶ OECD, *GDP* [w:] *OECD Factbook 2011–2012...*

Badania w zakresie wykorzystania technologii informacyjnych i Internetu przez studentów są wykonywane dość często, przyczynia się do tego ułatwiony dostęp do nich dla pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni wyższych. Jednak przeprowadzane są zwykle na studentach jednej uczelni, a czasem jednego tylko wydziału lub kierunku⁷. Badania takie mają więc za zadanie obserwację jakiegoś zjawiska w danej populacji. Natomiast przedstawione w tym artykule badanie ma na celu dokonanie porównania między populacjami studentów na uczelniach różnych krajów.

Tabela 1. Wybrane czynniki opisujące poziom rozwoju kraju i dostępność technologii informacyjnych dla jego obywateli

	Holandia	Polska	Turcja
Dochód narodowy brutto na 1 osobę w 2009 r. (w dolarach amerykańskich)	40 804	18 925	14 218
Udział procentowy gospodarstw domowych mających dostęp do komputera w 2005 r.	77,9	40,1	12,2
Udział procentowy gospodarstw domowych mających dostęp do Internetu w 2005 r.	78,3	30,4	7,7

Źródła: OECD, *Computer, internet and telecommunication* [w:] *OECD Factbook 2011–2012...*; OECD, *GDP* [w:] *OECD Factbook 2011–2012...*

W celu zapewnienia porównywalności wyników wszystkie ankiety zostały przeprowadzone na studentach studiów pierwszego stopnia na kierunkach ekonomicznych. Na Uniwersytecie Erazma w Rotterdamie uczestnikami badania byli studenci dwóch szkół: Erasmus School of Economics i Rotterdam School of Management.

W Szkole Głównej Handlowej w Warszawie w badaniu uczestniczyli studenci wszystkich kierunków prowadzonych na tej uczelni. Wynika to z faktu, że badanie przeprowadzono na zajęciach obowiązkowych dla wszystkich studen-

⁷ Zob. np.: M. Grzywińska-Rapca, *Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych przez studentów* [w:] *Współczesne aspekty informacji*, red. J. Goliński, K. Krauze, Monografie i Opracowania 551, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2008, s. 113–119; A. Head, M. Eisenberg, *How today's college students use Wikipedia for course-related research*, *First Monday* t. 15, nr 3, 2010; T. Judd, G. Kennedy, *Improving access to and use of digital resources in a self directed learning context* [w:] *ICT: Providing choices for learners and learning. Proceedings ascilite Singapore 2007*, red. R.J. Atkinson, C. McBeath, S.K.A. Soong, C. Cheers, Nanyang Technological University, Singapore 2007, s. 478–482; S. Lim, *How and why do college students use Wikipedia?*, „*Journal of the American Society for Information Science and Technology*” t. 60, nr 11, 2009, s. 2189–2202; M. Mazur, *Środki i metody informatyki wspomagające studia na kierunkach ekonomicznych* [w:] *Dydaktyka informatyki i informatyka w dydaktyce*, red. A. Szewczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2006, s. 168–171; T. Prymak, *Sposoby podejmowania przez studentów działań autoedukacyjnych*, „*E-mentor*” nr 1(33), Warszawa 2010, s. 66–72.

tów, na których nie występuje jeszcze podział na grupy kierunkowe. Jednak SGH posiada w swojej ofercie wyłącznie kierunki związane z ekonomią, zarządzaniem i administracją.

Na Uniwersytecie Sabanci w Stambule badanie przeprowadzono na studentach kierunku zarządzanie.

Badanie zostało przeprowadzone w latach 2010–2011. Wykorzystano metodę ankiety audytoryjnej w trakcie zajęć dydaktycznych, dzięki czemu osiągnięto niemal stuprocentowy zwrot ankiet. Łącznie, po odrzuceniu ankiet wypełnionych w sposób nierzetelny, analizie poddano 282 ankiety, w tym z poszczególnych uczelni:

- Uniwersytet Erazma – 42 ankiety,
- Szkoła Główna Handlowa – 203 ankiety,
- Uniwersytet Sabanci – 37 ankiet.

Ponadto przeprowadzone zostały indywidualne wywiady z kilkunastoma studentami, mające na celu wyjaśnienie przyczyn zaistnienia zaobserwowanych w badaniu preferencji i zachowań.

KORZYSTANIE Z ENCYKLOPEDII

Źródła encyklopedyczne są wykorzystywane zarówno dla potrzeb ściśle związanych z nauką i studiami, jak i w pozyskiwaniu informacji do różnych osobistych celów. Obecnie obok tradycyjnych drukowanych wydawnictw encyklopedycznych dostępne są wersje elektroniczne udostępniane przez Internet lub na elektronicznych nośnikach (np. płyty CD lub DVD). Co więcej, niektórzy wydawcy rezygnują z przygotowywania nowych wersji drukowanych, szczególnie tych najobszerniejszych wielotomowych.

Jednak współcześnie szczególną rolę wśród źródeł encyklopedycznych pełni Wikipedia. Jest ona nowoczesnym systemem udostępniania informacji zgodnym z paradygmatem Web 2.0, według którego przeciętni użytkownicy nie tylko korzystają z treści dostarczanych przez wyspecjalizowanych twórców serwisów informacyjnych, ale także sami tworzą ich treści. Tak więc każdy może stać się autorem hasła w tej encyklopedii.

Wikipedia jest aktualnie największą bazą danych o charakterze encyklopedycznym. Funkcjonuje jako projekt międzynarodowy i według stanu na 26 sierpnia 2012 posiada 285 wersji językowych, z czego 41 zawiera ponad 100 tys. haseł. Najobszerniejsza jest wersja angielskojęzyczna Wikipedii, której wielkość przekroczyła 4 mln haseł⁸. Dla porównania, najbardziej chyba rozpoznawalna na świecie spośród tradycyjnych wydawnictw, Encyklopedia Britannica dostępna dotychczas w wersji drukowanej w 32 tomach, ewentualnie w wersji CD/DVD

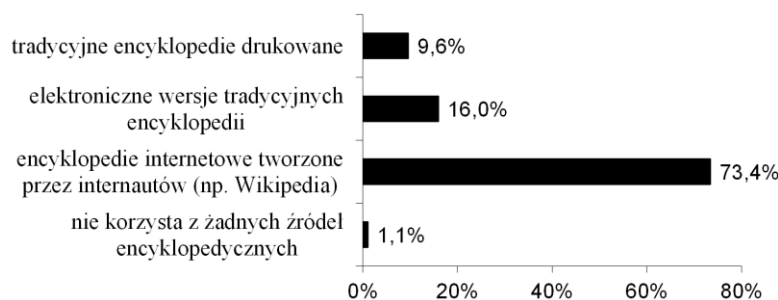
⁸ http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias (dostęp 23.10.2012).

lub odpłatnej wersji on-line, liczy około 122 tys. haseł⁹. Poszczególne wersje Wikipedii powstają niezależnie od siebie, nie są bezpośrednim tłumaczeniem jakiegokolwiek wersji wzorcowej, choć poszczególne hasła mogą być w rzeczywistości przetłumaczone z innej wersji językowej.

W ankiecie studenci mogli dokonać wyboru spośród trzech rodzajów encyklopedii:

- tradycyjnych encyklopedii drukowanych w formie książkowej,
- elektronicznych wersji tradycyjnych encyklopedii – nie rozróżniono form dostępu i dystrybucji: poprzez Internet, czy też z wykorzystaniem płyt CD/DVD,
- encyklopedii internetowych tworzonych przez internautów (takich jak np. Wikipedia).

Zdecydowana większość ankietowanych, zgodnie z oczekiwaniami, wskazała na Wikipedię i jej podobne jako najczęściej wykorzystywane przez nich źródło informacji encyklopedycznych (zob. rys. 1). Jednak wynik 73,4% oznacza, że ponad jedna czwarta ankietowanych najczęściej sięga po tradycyjne encyklopedie. Przy czym popularniejsze okazały się ich wydania dostępne w formie elektronicznej. Nie można więc jeszcze w żaden sposób mówić o całkowitej dominacji encyklopedii tworzonych przez internautów, choć przewaga ich nad innymi jest znacząca.

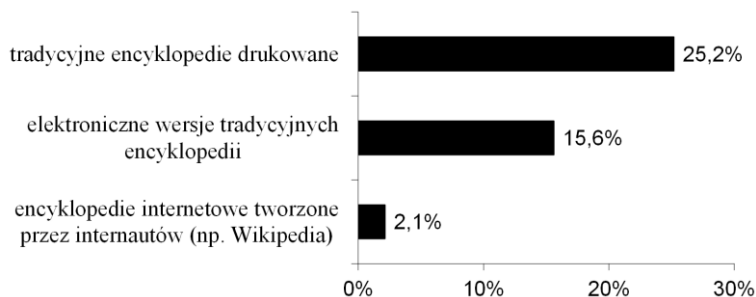
Rys. 1. Najczęściej wykorzystywane źródła informacji o charakterze encyklopedycznym

Źródło: opracowanie własne.

Trzech ankietowanych studentów stwierdziło, że w ogóle nie korzysta z żadnych encyklopedii. Najwięcej odpowiedzi negatywnych wskazuje na encyklopedie drukowane, aż 25,2% badanych studentów nigdy z nich nie korzysta (zob. rys. 2). Ale wynik ten oznacza, że trzy czwarte ankietowanych sięga do nich przynajmniej sporadycznie. Tak więc badanie nie potwierdza tezy, jakoby współcześni studenci zarzucili korzystanie z drukowanych encyklopedii. Natomiast tylko 6 ankietowanych (2,1%) zupełnie nie korzysta z encyklopedii typu Wikipedia. Widoczny jest także w badaniu brak przywiązania do jednego rodza-

⁹ <http://corporate.britannica.com> (dostęp 23.10.2012).

ju encyklopedii – zdecydowana większość ankietowanych korzysta z wielu jej form.

Rys. 2. Odsetek ankietowanych całkowicie nie wykorzystujących poszczególnych rodzajów encyklopedii

Źródło: opracowanie własne.

Interesująco przedstawiają się powyższe dane oddzielnie dla poszczególnych uczelni (zob. rys. 3). Widoczne są między nimi znaczące różnice. Wikipedia jest najczęściej wykorzystywanym źródłem przez studentów SGH i Uniwersytetu Erazma. Natomiast studenci z Turcji najczęściej korzystają z elektronicznych wersji zwykłych encyklopedii. Jednocześnie ankietowani na Uniwersytecie Sabanci najrzadziej wskazywali drukowane encyklopedie jako najczęściej używane. Natomiast wyniki otrzymane w SGH, w porównaniu z innymi uczelniami, charakteryzuje znacznie większa popularność encyklopedii drukowanych. Tylko trzy ankietowane osoby, ale wszystkie z Uniwersytetu Erazma, zadeklarowały, że nie korzystają w ogóle z jakichkolwiek źródeł encyklopedycznych.

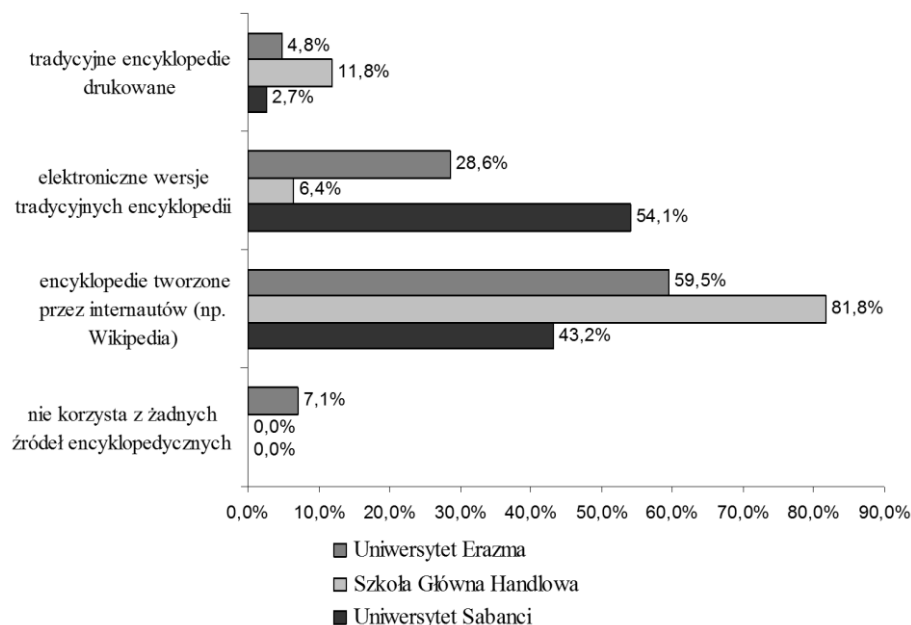
Przyczyną stosunkowo najmniejszego wykorzystania Wikipedii wśród studentów tureckich wydaje się być przede wszystkim słabszy poziom rozwoju jej tureckiej wersji językowej w porównaniu z wersjami z języku polskim i holenderskim. Według stanu na dzień 7 października 2012 roku turecka Wikipedia obejmowała 195 870 artykułów, co dawało jej 24. miejsce w rankingu pod względem wielkości¹⁰. Znacząco większe od niej są nawet wersje w językach, którymi mówi wielokrotnie mniej ludzi niż tureckim, takich jak np. kataloński, czeski, czy węgierski.

W przeciwieństwie do wersji tureckiej Wikipedie holenderska i polska należą do najobszerniejszych, zajmując w rankingu 4. i 6. miejsce z odpowiednio 1 122 125 i 925 569 artykułami¹¹. Należy jednak wziąć pod uwagę, że wpływ wielkości wersji narodowych na wynik przedstawionego badania jest łągodzony poprzez dostępność Wikipedii angielskojęzycznej, z której mogą swobodnie

¹⁰ http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias (dostęp 23.10.2012).

¹¹ *Ibidem*.

korzystać wszyscy studenci także z Uniwersytetu Sabanci, na którym zajęcia prowadzone są w języku angielskim.

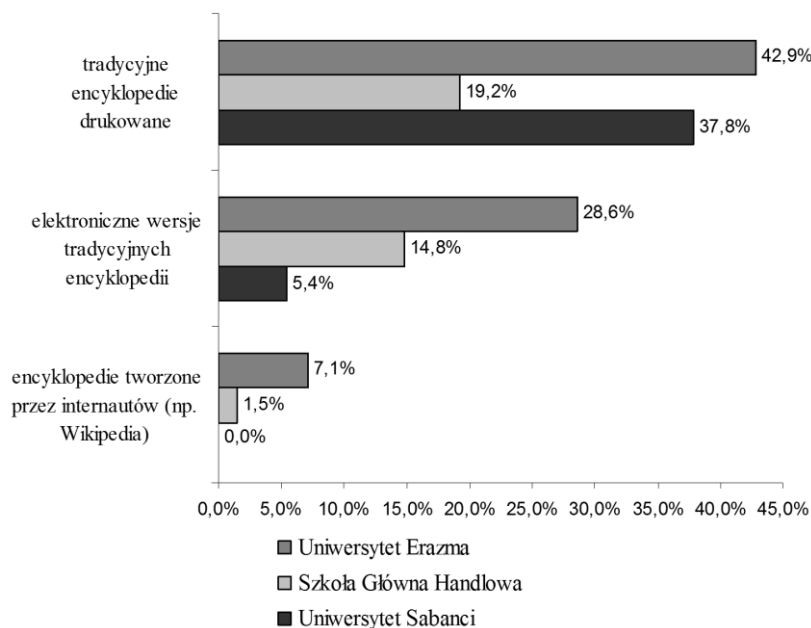
Rys. 3. Najczęściej wykorzystywane źródła informacji o charakterze encyklopedycznym w podziale na badane uczelnie

Źródło: opracowanie własne.

Istotne różnice występują pomiędzy badanymi instytucjami także pod względem odpowiedzi negatywnych. Najwięcej takich odpowiedzi we wszystkich kategoriach udzielili studenci z Uniwersytetu Erazma (zob. rys. 4). Wyróżniają się w tej kategorii także ankietowani w SGH, którzy znacznie rzadziej rezygnowali całkowicie z korzystania z encyklopedii drukowanych niż ich koledzy z innych uczelni. Natomiast z elektronicznych wersji tradycyjnych wydawnictw najrzadziej rezygnowali studenci z Turcji.

Biorąc pod uwagę stosunkowo niski poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Turcji zaskakujący może się wydawać wyjątkowo wysoki poziom wykorzystania elektronicznych wersji tradycyjnych encyklopedii wśród tamtejszych studentów. Jednak fakt ten tłumaczy struktura udostępnianych studentom zasobów bibliotecznych. Centrum Informacyjne Uniwersytetu Sabanci, które pełni rolę tamtejszej biblioteki posiada najpopularniejsze angielskojęzyczne encyklopedie w formie elektronicznej. Na przykład Encyclopaedia Britannica jest udostępniona wszystkim studentom w trybie on-line, a Britannica Concise Encyclopedia jest dostępna jako e-book. Co więcej, biblioteka ta w ogóle nie

posiada wersji drukowanych tych encyklopedii¹². Zupełnie odwrotna sytuacja zachodzi w bibliotece Szkoły Głównej Handlowej. Posiada ona Encyclopaedia Britannica wyłącznie w wersji drukowanej, podobnie zresztą jak encyklopedie polskojęzyczne. Taka charakterystyka zasobów bibliotecznych w SGH może stanowić wyjaśnienie najwyższej popularności drukowanych encyklopedii w tej uczelni.

Rys. 4. Odsetek ankietowanych całkowicie nie wykorzystujących poszczególnych rodzajów encyklopedii w podziale na badane uczelnie

Źródło: opracowanie własne.

Nie udało się natomiast ustalić w trakcie indywidualnych wywiadów żadnych szczególnych powodów najniższego poziomu wykorzystania encyklopedii wśród studentów Uniwersytetu Erazma. Wyjaśniali oni to zjawisko zwykłym brakiem takiej potrzeby.

INFORMACJE O BIEŻĄCYCH WYDARZENIACH

Początek XXI wieku charakteryzują gwałtowne przemiany mediów informacyjnych i rozwój nowych technologii telekomunikacyjnych. Jeszcze w latach

¹² <http://www.sabanciuniv.edu/bm/eng> (dostęp 23.10.2012).

dziewięćdziesiątych XX wieku, podstawowymi źródłami informacji o wydarzeniach bieżących, obok bezpośrednich kontaktów międzyludzkich, były gazety, radio i telewizja. Pojawiły się też wtedy portale informacyjne i internetowe wydania tradycyjnych gazet. Obecnie coraz większą rolę w obiegu informacji pełnią źródła tworzone przez samych internautów: blogi, fora dyskusyjne, czy serwisy społecznościowe. Pojawiają się też nowe urządzenia dostępne, w szczególności mobilne, jak smartfony czy tablety i związane z nimi kanały dystrybucji informacji. Niektóre wydawnictwa decydują się nawet na całkowitą rezygnację z wydawnictw drukowanych i dystrybuowanie ich wyłącznie w wersjach elektronicznych.

Ze względu na tę różnorodność źródeł informacyjnych studenci mogli wypełniając ankietę wskazać na maksymalnie trzy najczęściej wykorzystywane źródła informacji o bieżących wydarzeniach spośród aż siedem opcji:

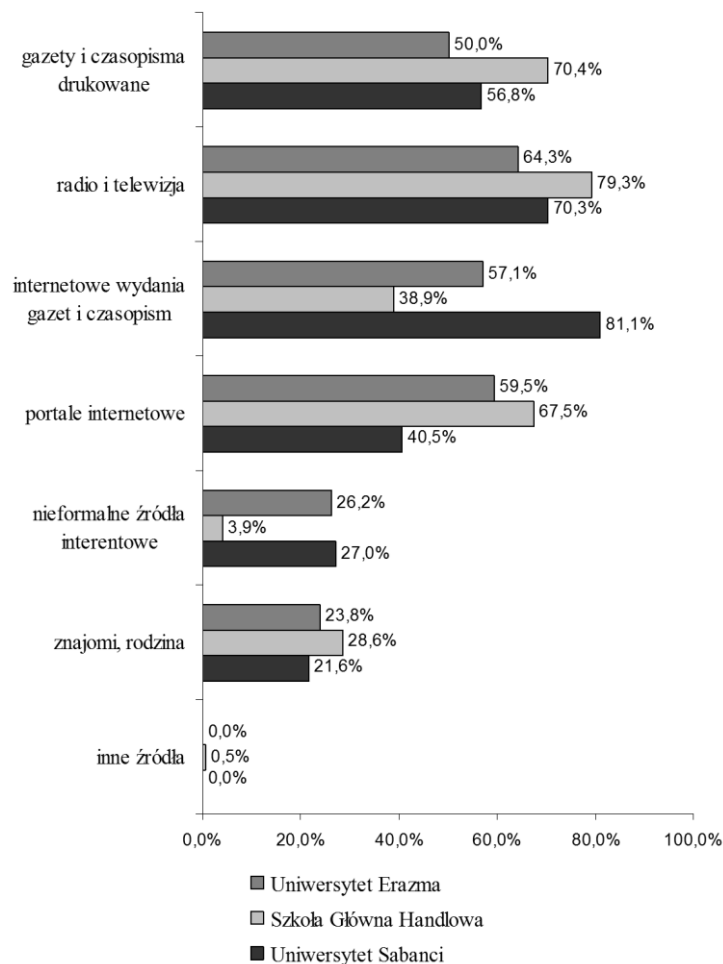
- gazety i czasopisma drukowane,
- radio i telewizja,
- internetowe wydania gazet i czasopism,
- artykuły w portalach internetowych,
- nieformalne źródła internetowe (blogi, fora, twitter, serwisy społecznościowe itp.),
- bezpośrednio od innych osób, np. znajomych lub członków rodziny.

Oprócz wymienionych opcji ankietowani mogli wskazać jakieś inne źródło informacji. Ale tylko w jednym przypadku ankietowana osoba wykorzystwała tę możliwość. Wskazała ona na wyświetlacze umieszczone w pociągach metra warszawskiego prezentujące reklamy naprzemiennie z wiadomościami z serwisu informacyjnego.

Badanie wykazało, że tradycyjne formy dystrybucji prasy oraz radio i telewizja znajdują się na czele najpopularniejszych źródeł informacji o bieżących wydarzeniach (zob. rys. 5). Szczególnie studenci polscy okazali się najbardziej konserwatywni, częściej niż ankietowani na pozostałych uczelniach wskazywali jako najpopularniejsze drukowane gazety i czasopisma, radio i telewizję, a także znajomych i rodzinę.

Na bardzo zbliżonym poziomie do tych tradycyjnych form dystrybucji informacji znalazły się portale internetowe i elektroniczne wydania gazet i czasopism. Stanowią więc one równoważną konkurencję dla tradycyjnych nośników. Zaobserwowano natomiast duże różnice pod względem popularności tych źródeł między studentami poszczególnych uczelni.

Zdecydowanie najmniej popularne okazały się internetowe wersje gazet i czasopism wśród polskich studentów. Jednak ten niski wynik rekompensuje najwyższy poziom popularności portali internetowych. Odwrotna sytuacja została zaobserwowana wśród studentów Uniwersytetu Sabanci. W tym wypadku najpopularniejsze okazały się portale internetowe, a najmniej artykuły w wydaniach elektronicznych gazet.

Rys. 5. Najpopularniejsze źródła informacji o bieżących wydarzeniach

Źródło: opracowanie własne.

O ponad połowę rzadziej od omówionych czterech najpopularniejszych źródeł respondenci wskazywali inne prywatne osoby jako źródło informacji o bieżących wydarzeniach, przy czym bardzo zbliżony odsetek wskazań dotyczy zarówno kontaktów bezpośrednich, jak tych za pośrednictwem Internetu. Znacząco odmienna od innych uczelni i jednocześnie zaskakująca jest bardzo niska popularność wśród ankietowanych w Szkole Głównej Handlowej nieformalnych źródeł internetowych (tylko 3,9% wskazań), mimo popularności i szerokiego rozgłosu towarzyszącego serwisom społecznościowym. Jest to tym bardziej zaskakujące, że wszyscy ankietowani na uczelni polskiej deklarowali korzysta-

nie, przynajmniej okazjonalnie, z jakiegoś serwisu tego rodzaju. Wyjaśniali jednak, że traktują je raczej jako wygodne medium w kontaktach towarzyskich, a nie jako poważne i wiarygodne źródło informacji.

PODSUMOWANIE

Badanie wykazało, że wśród studentów nie występują znaczące różnice w sposobie wykorzystania mediów informacyjnych, wynikające z poziomu rozwoju krajów, gdzie mieszczą się uczelnie. Natomiast istotne znaczenie ma dostępność i jakość poszczególnych rodzajów źródeł informacji. Na wynik wpłynęła nawet oferta zasobów bibliotecznych uczelni.

Szybko zachodzące zmiany w metodach dostępu do informacji, a szczególnie rozwój i popularyzacja urządzeń mobilnych powodują, że najbliższe lata mogą charakteryzować się zmianami obserwowanych w badaniu zachowań. Intencją autora jest kontynuowanie badań i obserwacja tych zjawisk.

PODZIĘKOWANIA

Autor składa podziękowania dr hab. Grażynie Aniszewskiej ze Szkoły Głównej Handlowej, dr. Nihat Kasap z Uniwersytetu Sabanci oraz kolegom i koleżankom z Katedry Informatyki Gospodarczej SGH za pomoc w przeprowadzeniu badań ankietowych.

LITERATURA

- Grzywińska-Rapca M., *Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych przez studentów* [w:] *Współczesne aspekty informacji*, red. J. Goliński, K. Krauze, Monografie i Opracowania 551, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2008.
- Head A., Eisenberg M., *How today's college students use Wikipedia for course-related research*, *First Monday*, t. 15, nr 3, 2010.
- Judd T., Kennedy G., *Improving access to and use of digital resources in a self directed learning context* [w:] *ICT: Providing choices for learners and learning. Proceedings ascilite Singapore 2007*, red. R.J. Atkinson, C. McBeath, S.K.A. Soong, C. Cheers, Nanyang Technological University, Singapore 2007.
- Lim S., *How and why do college students use Wikipedia?*, „*Journal of the American Society for Information Science and Technology*” t. 60, nr 11, 2009.
- OECD, *Computer, internet and telecommunication* [w:] *OECD Factbook 2011–2012: Economic, Environmental and Social Statistics*, OECD Publishing 2011.

- OECD, *GDP* [w:] *OECD Factbook 2011–2012: Economic, Environmental and Social Statistics*, OECD Publishing 2011.
- Mazur M., *Środki i metody informatyki wspomagające studia na kierunkach ekonomicznych* [w:] *Dydaktyka informatyki i informatyka w dydaktyce*, red. A. Szewczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2006.
- Prymak T., *Sposoby podejmowania przez studentów działań autoedukacyjnych*, „E-mentor” nr 1(33), Warszawa 2010.
- Sarama M., *Rozwój społeczeństwa informacyjnego i zróżnicowanie jego poziomu w krajach Unii Europejskiej* [w:] *Spoleczeństwo informacyjne. Gospodarka, technologie, procesy*, red. C. Hales, B. Mikuła, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2011.
- Stec M., *Znaczenie analiz statystycznych w społeczeństwie informacyjnym*, [w:] *Spoleczeństwo informacyjne. Wybrane zagadnienia*, red. C.F. Hales, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2010.
- Tarnowska A., *Spoleczeństwo informacyjne na wsi* [w:] *Spoleczeństwo informacyjne. Gospodarka, technologie, procesy*, red. C. Hales, B. Mikuła, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2011.
- źródło internetowe: <http://corporate.britannica.com>.
- źródło internetowe: http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias.
- źródło internetowe: <http://www.sabanciuniv.edu/bm/eng>.

Streszczenie

Badania statystyczne pokazują zróżnicowany poziom dostępności i wykorzystania technik informacyjnych i komunikacyjnych w krajach tzw. starej Unii, w krajach dawnego bloku wschodniego, które niedawno przystąpiły do Unii Europejskiej i w krajach ubiegających się dopiero o członkostwo. Jednak mierniki dotyczące poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego, prezentują go dla całej populacji. W poszczególnych grupach społecznych sytuacja może wyglądać zupełnie inaczej. Taką grupą są studenci. Są to osoby młode, zwykle dobrze obeznane z technologią informacyjną, aspirujące do roli przyszłych liderów swoich społeczności. Celem badania jest sprawdzenie, czy jakie różnice w wykorzystaniu mediów informacyjnych występują wśród studentów z tych trzech grup krajów. Autor przeprowadził badanie ankietowe wśród studentów kierunków ekonomicznych trzech krajów: Holandii, Polski i Turcji. Badanie wykazało, że wśród studentów nie występują znaczące różnice w sposobie wykorzystania mediów informacyjnych, wynikające z poziomu rozwoju krajów, gdzie mieszczą się uczelnie.

The use of information media by students in selected European Union member and candidate countries

Summary

Surveys show the different levels of accessibility and use of ICT in the so-called "old" European Union, the countries of the former Eastern bloc which have recently joined the EU, and the countries applying for membership. However, the measures of the level of the information society development reflect the entire population. In particular groups situation may look very different. Students are such a group. They are young people, usually familiar with information technology,

aspiring to the role of the future leaders of their communities. The aim of the study is to determine whether the differences in the use of information media exist among the students from these three groups of countries. The author conducted a survey among business students in three countries: the Netherlands, Poland and Turkey. The study shows that there are no significant differences in the use of information media among the students reflecting the level of development of the countries where universities are located.